

Näringsutskottets yttrande

1984/85:5 y

om sammanslagning av statens pris- och kartellnämnd och konsumentverket

Till lagutskottet

Lagutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1984/85:2401 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) i vad avser sammanslagning av statens pris- och kartellnämnd (SPK) och konsumentverket (yrkande 1).

Näringsutskottet yttrade sig förra året (NU 1983/84:6 y, LU 1983/84:28) över en motion med samma innebörd. Därvid lämnade näringsutskottet en redogörelse för SPK:s uppgifter och organisation, till vilken utskottet nu hänvisar. Utskottet vill härutöver anföra följande.

Motionsyrkandet är grundat på önskemål om en ändrad inriktning av statens konsumentpolitiska insatser. Dessa bör, menar motionärerna, i första hand ta sikte på information och service. En del av konsumentverkets uppgifter skulle överföras till annan myndighet eller avvecklas. Motionärerna vill att konsumentverkets anslag för nästa budgetår skall minskas något i förhållande till vad regeringen har föreslagit. Även efter denna reduktion skulle verket dock ha betydligt större organisation än den myndighet, SPK, som det enligt motionärerna borde slås samman med. SPK:s ekonomiska omslutning under det kommande budgetåret skulle liksom för närvarande – med en personal motsvarande 174 heltidstjänster – bli ungefär två tredjedelar av konsumentverkets.

SPK är, som näringsutskottet även tidigare har framhållit, i första hand ett utredningsorgan. Regeringen och andra myndigheter, särskilt näringsfrihetsombudsmannen, är dess främsta avnämare. Bland dess uppgifter ingår också att sprida allmän kännedom om rådande pris- och konkurrensförhållanden. Statsmakterna genomförde år 1975 en klar kompetensfördelning mellan SPK och konsumentverket i fråga om prisinformation.

När motsvarande förslag förra året behandlades först i näringsutskottet och därefter i lagutskottet anförde dess förespråkare att en sammanslagning av de båda myndigheterna skulle leda till en tidsenlig och rationell myndighetsorganisation på pris- och konsumentpolitikens område. Stora kostnadsbesparingar skulle uppenbarligen bli möjliga, tillade de. I kammardebatten (RD 1983/84:145 s. 140) hävdade huvudmotionären att sammanslagningen skulle innebära en bättre samordning av informationen till konsumenterna. Han bemötte invändningen att SPK och konsumentverket hade aktiviteter av olika karaktär och att de med sin information riktade sig till skilda målgrupper. Kritikerna uppmanades att inse att det mycket väl inom en och samma myndighet kunde förekomma olika aktiviteter och

information riktad mot olika intressegrupper och att samordning inom en myndighet kunde innebära betydande besparingar. I linje härmed talas i den nu aktuella motionen om att ytterligare rationaliseringsvinster borde kunna göras genom en samordning av den konsumentinformation som de båda verken producerar.

Vid ärendets behandling i näringsutskottet har motionens förespråkare hävdat att de avsedda besparingarna i huvudsak skulle åstadkommas genom att en mycket stor del av konsumentverkets nuvarande funktioner skulle upphöra. Statens pris- och konsumentnämnd har angetts som ett lämpligt namn på den tillämnade nya myndigheten.

Frågan om den statliga konsumentpolitikens inriktning övervägs för närvarande av konsumentpolitiska kommittén (Fi 1983:03). Enligt kommitténs direktiv skall den statliga organisationen på det konsumentpolitiska området med bl. a. ett konsumentverk som central förvaltningsmyndighet i stort ligga fast. Utredningen kommer inom kort att avge sitt slutbetänkande.

Vad beträffar motionärernas förslag konstaterar näringsutskottet på nytt att det innebär att två stora, sinsemellan i huvudsak skiljaktiga grupper av uppgifter skulle sammanföras hos en myndighet. Motionärerna har, vill utskottet slå fast, inte försökt att närmare förklara hur en sådan sammanslagning skulle kunna ge upphov till betydande besparingar. De har inte pekat på något dubbelarbete som skulle kunna elimineras. Allmänna stordriftsfördelar synes vara vad de väsentligen har att hänvisa till. Det förhållandet att mindre enheters uppgång i en större obestridligen ofta medför effektivitetsförluster har de inte fäst någon vikt vid. Näringsutskottet finner att motionärerna inte har angett tillräckliga skäl ens för utredning om en så genomgripande omorganisation som den de föreslår.

I anslutning till de synpunkter som motionens förespråkare har tillfogat under utskottsbehandlingen vill näringsutskottet anföra följande. På nuvarande stadium – innan konsumentpolitiska kommitténs slutbetänkande har framlagts och remissbehandlats – finns det inget underlag för bedömningen att statens konsumentpolitiska insatser kan komma att reduceras så mycket att vad utskottet nyss har anfört förlorar sin tyngd. SPK:s viktiga uppgifter när det gäller att utreda och sprida kännedom om konkurrensförhållanden inom näringslivet kommer inte till uttryck i den föreslagna benämningen på den nya myndigheten.

Med hänvisning till vad som nu sagts avstyrker näringsutskottet det berörda motionsyrkandet.

Stockholm den 21 mars 1985

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Lilly Hansson (s), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Per-Richard Molén (m), Ivar Franzén (c), Bo Finnkvist (s), Lars Ahlström (m), Sylvia Pettersson (s) och Hugo Bergdahl (fp).

Avvikande mening

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per-Richard Molén och Lars Ahlström (alla m) anser att den avslutande del av yttrandet som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "berörda motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet finner motionärernas argumentation övertygande. En sammanslagning av SPK och konsumentverket – till en myndighet som kan benämnas statens pris- och konsumentnämnd – framstår som ett naturligt inslag i en omdaning av konsumentpolitiken, inriktad på att denna skall fungera som ett medel att stärka marknadsekonomin och stimulera en fri konkurrens. De omfattande regleringar som nu kännetecknar statens verksamhet på konsumentområdet bör avvecklas. Information i prisfrågor skulle därefter, som rimligt är, bli den dominerande uppgiften för den statliga myndigheten på detta område. En genomgång av SPK:s och konsumentverkets verksamhet i syfte att närmare dokumentera vilka samordningsvinster som står att vinna bör snarast komma till stånd. Redan nu bör riksdagen i princip ansluta sig till tanken på en sammanslagning av de båda myndigheterna genom att, såsom påyrkas i motionen, begära att regeringen lägger fram förslag om en sådan omorganisation.

